

LA CAMPANA DE GRACIA.

PI Y MARGALL Y LA REPUBLICA.

Los tiros de la enveja se tornan contra los que 'ls disparan.

BORIA AVALL.

Las cosas van veyentse claras. Ja sabem lo que podem esperar dels radicals. Ja hem vist que las sevas promesas, com lo fum, lo vent se las ha endutas.

Res de lo que 'ns prometeren s' ha cumplert.

Lo pas dels radicals pèl poder será senyalat unicament per un cambi general d' empleats, per alguns entorxats y estrellas mes, cusits á las mànigas dels militars, y per la mort, una á una, de todas nostras esperansas.

Prometeren armar al poble, y deixan que 'ls carlins sigan duenyos absoluts de las provincias catalanas, fins al punt de cobrar las contribucions, d' expedir cédulas de vecindat, y de passejarse impunement per las poblacions mes liberals de Catalunya. La vergonya enrojeix nostras galtas quan veyém que se 'ns fá rebre tant indignes plantofadas.

Prometeren lo jurat, y 's segueixen encare en los juzgats de primera instancia las causas entauladas per l' anterior ministeri, contra 'ls periódichs federals que mes treballaren, quan la coalició electoral. D' aquest modo 's mostran agrahits als esforços dels que feren que tinguessen una representació sisquera en lo Congrés, representació que per sí sols no haurian conseguit y á la qual degueren mes tart lo turró del presupost que avuy mastegan.

Ja sabem lo modo com han entés la moralitat y las economias, especie d' alas ab las quals tractaren de volar desde 'l fanch de la desgracia fins á las alturas del poder.

També 'ns consta fins á quin punt ha sigut formal la baladronada que deixaren anar, quan en Zorrilla, ab aplauso dels séus, digué que no podentne salvar la llibertat y la dinastia á la vegada, salvaria la llibertat al menos: y fins á quin punt també han sigut practicadas las fumigacions revolucionarias que 'ns tenia promesas 'l Echegaray, per orejar lo Palacio infestat ab las miasmas del mitj corromput cadáver de la monarquia.

Pero tot aixó fora molt poca cosa: tot aixó ja podia 'l pais esperarsho, tot aixó es fruita del mateix arbre.

Lo que ningú podia imaginar es que la xusma, després de tanteigs y vacilacions mil pèl camí del poder, acabés per girarse d' espallitas, y marxar contra direcció, ab una insensatés que no té exemple en la historia dels partits.

Avuy ja no son sos homes los salva-guardias de la llibertat: ja no son avuy lo pont pel qual á la curta ó á la llarga devia pacíficament la democracia passar l' abisme que separa l' idea monárquica de la republicana: lluny de aixó, son avuy lo pont pel qual se disposa á passar no la democracia, sino 'l retrocés, lo pont aixecat sobre 'l barranch que separa l' actual régimen del antich, lo pont de la restauració borbónica.

Al dir en Ruiz Zorrilla que no podia abolirse la pena de mort per delictes polítichs passá 'l llindar de la porta de las tendencias propias tant sols de Calomarde y Narvaez.

Al treballar fins á derramar llágrimas perque no passés endavant l' acusació contra en Sagasta, al tractar d' eternir á la patuleya, á fi de que deixés impune lo delictes escandalós que Espanya entera senyala ab lo dit, no féu mes que aixecar al ministre de las transferencias del llot ne que habia caigut, presen-

tarlo davant del pais ab l' intent de que encare un altre dia empunyi las xurriacas.

Al demanar al pais 40 mil homes, després de haver jurat mil vegadas que aboliria las quintas, degué dir 'ls alfonsins:— Quan volguéu assegurar la monarquia, mes que sigades truint la de D. Amadeo y aixecant la de l' Alfonso, aquí teniu bayonetas per apuntalar vostres intents.

Al negarse á donar armas al poble, á pesar de que 'ls carlins segueixen com volan nostres comarcas, sembrantne la intranquilidat la destrucció y la vergonya á son pas, al mantenir en son lloch á generals tant ineptes com en Bialó, incapassos de combinar un moviment y de adoptar un plan de campanya mitjanament, acertat no fá altre cosa que donar martiri al pais y justificar las injustas censuras que contra la idea lliberal alsan cada dia y en tots los tons los enemichs de la mateixa.

De manera que en Ruiz Zorrilla y 'l seu ministeri y 'l Congrés que 's creá á la seva imatge y semblansa, per una part deixan subsistents defensen las lleys mes iniquas per altre miran de posar en bon lloch als governs mes desprestigiats é inmorals, y per altre en fi 's converteixen en decidits instruments dels interessos alfonsins y de las maldats é infamias del carlisme.

Y tot aixó ho fan ja ab la cara descuberta, arrostrant la xiula de la opinió pública, havent tirat, tal com se diu, la capa al toro.

Ni 'l mateix instint de conservació saben demostrar. Entre la llibertat republicana y la repressió restauradora, ja han triat. Impotents per salvar lo seu, y calculant que la primera tal vegada 'ls netejaria la menjadora, se tiran desenfrenats cap á la segona, ab pitjors instints que talent, y sols ab l' objecte de mantenirse, mantenint á la patria en un estat insuportable.

Pero al cap de vall, nosaltres també hi guanyem.

S' han tret la careta.

¡Mirals, poble! ¡Mira 'ls que asquerosos!

BATALLADAS.

En Figuerola está nombrat pèl govern, per anar á l' Exposició de Viena.

A veure si 'ls alemanys nos lo compran per tenir un bon ministre de Hisenda.

D. Amadeo es un dels homes mes rumbenjants.

A Madrid l' estiu passat hi ha hagut una serie de concerts calssichs dirigits per nostre paisá 'l mestre Dalmau.

D. Amadeo aná á tots, acompanyat de vint personas al menos, entre ajudants, servey y policia.

Calculant l' entrada á 8 rals, en trenta concerts que 's donaren, una persona té de desembolsar 240 rals; y 50 personas, per consegüent 4,800 rals.

¿Quan dirian donchs que ha donat D. Amadeo per todas las funciones? 2,000 rals. La entrada l' hi ha sortit á menos de una pela.

Lo bisbe de Urgell ha remés al Congrés una exposició, protestant contra 'l projecte

arreglo del clero.

Es qüestió de sopas tot aixó:

Si un hom vol ser imparcial
y d' aquest modo ho atisca
¿com no ha de menjar un bisbe
que de nom ja 's diu Caixal?

En Ruiz Zorrilla ultimament ha estat costipat.

L' Espanya també té tos; pero es que es tísica d' últim grau.

No sabem ahont hem vist que 's compara l' actual majoria del Congrés ab un vagó de ferro-carril, ahont s' hi han reunit personas de diferents procedencias per fer una travesia mes ó menos curta.

A veure quants arribarán al terme del viatge

Los carlins que entraren á Esparraguera, invadiren algunas casas y espanyaren las calaixeras.

Los pobrets, com que son tant devots, devian buscar reliquias, escapularis y cera de monument.

Traduhim de un periódich madrilenyo:

«La majoria está dividida. La situació s' agrava. Los lliberals se desprenen de D. Amadeo com las fullas del arbre, deixantlo casi pelat.

«La majoria cau á n' en Ruiz Zorrilla com lo pel de un mal gaban.

«Quan tots dos se trobin despullats, ¿que es lo que farán?

—«Home, encare que no siga mes que per instint, farán lo mateix que nostres primers pares: ajupirse en un recó.»

Diuhem que en Zorrilla al veure que 'l Congrés prenia en consideració la acusació de 'n Sagasta, plorá á llágrima viva.

Los cocodrilos ploran també.

Y lo mes singular es que 'ls cocodrilos ploran quan menjan.

Igual qu' ell.

Molts dels diputats que han votat la quinta de 40 mil homes, havian promés á sos electors la abolicció d' aquest tribut tan perjudicial com iniquo y denigrant.

Las promesas que 's fan en las elecciones van sent una cosa semblant als medis que emplean los lladres, quan valentse de una joya falsa, enganyan als forasters, fent veure que la troban, y arrancantlos una cantitat per endavant á compte de la mateixa.

També son joyas falsas las bonas promesas que 's quedan sense compliment; y també aquest cas se repeteix cada vegada que 's troban burros que s' hi deixan caure.

EPIGRAMA.

—D. Arcis: ¿vosté 'm demana

que soch?.. Donchs só carlí fiero!...

—No 'u crech pas. Encar que nana
vosté pér pel dú *lutwana*;
y aixó pertany á Espartero.

Dos pagesos arriban á casa de un escultor.

—Deu lo quart, diu un: venim comissionats
del nostre poble per que 'ns fassa un Sant Se-
bastiá de cinch pams d' alsada per l' altar
major.

—No hi ha cap inconvenient, respon l'
escultor. Are díguinme ¿Lo volen que figuri
mort ó viu?

—Vet' aquí una cosa que no 'ns ho han en-
carregat, diu l' altre pagés. Pero en fi, ja veu-
rá, fássil viu, y en tot cás sempre serém á
temps de matarlo.

ENDEVINALLA.

—¿Que es una cosa que al encubrirse 's
descubreix?

—Los radicals, que al ser encubridors de 'n
Sagasta, s' arrancan la máscara de demócrata-
portavan.

DITXOS MOLT EN US, AVUY EN DIA.

Un radical.—Vivim.

Un carlí.—Nosaltres també.

Un conservador.—Hém viscut.

Un cimbrio.—Viurém.

Un republicà.—¡Ay vividors! ja se 'us aca-
bará 'l broquil.

Un periódich calamars doná compte del se-
güent telégrama, que afirmá havia rebut en
Sagasta, després de la acusació á causa de la
transferencia:

«Valor.—Havéu sabut enfrenar la anarquía
en Espanya y aquest es lo vostre crim.—L'
historia 'us farà justicia.»

De valor no cal dir que 'ls dos milions ne ten-
nen: de crim no es necessari senyalar que n'
hi ha, si es que encare que á pretest de com-
prar un freno, s' haja comés una *desenfrenada*
transferencia. Y en quant á la justicia, es
efectivament mes fácil que á n' en Sagasta l' hi
fassa l' historia, que sos encubridors los radí-
cals.

Tots los individus nombrats per donar dic-
tamen sobre la proposició deixant abolida la
pena de mort, es favorable á aquesta idea no-
ble y justa.

En Zorrilla no obstant té declarat que la
pena de mort es necessaria.

Aixís com lo papalló que vola al rededor de
la flama acaba per cremarse las alas, lo cap de
colla dels radicals, volent conservar la pena
de mort, es fácil que hi trobi la sepultura.

APÓLECH.

Un pobre home va arribarne
á las portas de un gran mas.

Era nit, dormir volia
y tancadas las trobá.

Buscant un lloch ahont esténdres
per podé un xich descansar,
topá un pou y prop la brana
se deixá caure estirat.

Y girantse y regirantse,
y trobantse baix de cap,
un cuixí buscava ab ansia
per dormí ab comoditat.

No encontrant mes que una gerra
sobre d' ella 'l cap posá:
pro mes dura que una roca
ja anava á abandoná 'l plan,
quant se l' hi acut una idea
grandiosa, fenomenal...
Era aquest temps, y las fullas
secas omplian lo camp.

S' aixeca plé de defici,
n' arreplega un bon brassat
y ab ellas la gerra n' ompla
—«Ja estaré tou»—esclamant.

¿No 'us sembla que aquest bon home
á l' estudi havia anat
ahont en Martos y en Rivero
aprengueren á pensar?..

¿No 'us sembla que també esclama
com ells tant han esclamat:
sentne lo mateix lo fondo
no es la forma esencial?...

¿Perque si 'l fondo son fullas
no han de esse al mateix igual,
tovas tant dintre una gerra
com dintre de un matalás?

¡Ay democrácia monárquica
ets ben dura de pelar...

¿Ho foras, potser, si fosses
democracia federal?

Cau ferit un carlí, en una acció que tenen:
pochs segons després era mort. Mostrava 'l cap
atravessat per una bala que l' hi havia passat
d' orella á orella.

—Pobre xicot esclamá un de sos companys.
Era un valent. No hi vist fins are ningú que
fés menos cas de las balas. Tant era aixís que
per una orella l' hi entravan y per l' altre
l' hi sortian.

Los conservadors de la revolució 's reunei-
xen á casa del Sr. Santa Cruz.

Si las cosas anessin com deuen, aviat
aquestos senyors se reunirian en lo Calvari.

Lo que 'ls radicals no van saber fer ab
una pila de mesos, tingueren de ferho los car-
lins en menos de dos horas.

A Canet hi havia una partida de movilisats,
organizada per en Sagasta. Hi comparesqué
en Sendrós y 'ls prengué las armas, que 'ls ra-
dicals los hi deixavan tenir, á pesar de que ab
ellas eran una perturbació constant per aque-
lla tranquila població.

Ab aixó quedá demostrat que 'ls que foren
bons per molestar continuament als ciutudans
ab las sévas impertinencias, davant dels car-
lins no saberen defensar la llibertat.

En vero l' últim dia de la discució de la

lley de quintas, com ensá á fer gresca ab los
diputats, fins al punt de dir al federal ciudadá
Ocon, que ab le seu discurs estava fastidiant
al Congrés, ja que semblava un abecedari en
que tothom tenia desitjos de arribar á la Z,
sense que l' orador volgués passar de la A.

Ja es una cosa reconeguda que en Rivero hi
ha dias que té una *xispa!*....

S' ha publicat una disposició del ministeri
de la guerra, obrint alistament per 12 mil ho-
mes que vulgan anar á Cuba.

No creyém que en tot Espanya hi haja 12
mil personas que tingan l' intent de suici-
darse.

L' ordre d' alistament de 12 mil homes que
vajan á Cuba, en lloch de firmarlo en Córdo-
va, sembla fora millor que ho fes lo vómit y la
seva senyora D.ª Febre Grogga, ja que no sa-
béntse si 'ls insurrectes ó 'ls voluntaris son
los amos de Cuba, se sab al menos que are
hi reynar aquellas maluras.

—¿En que se semblan los radicals als car-
lins?

—En que de paisans ne fan generals,

REFRANCHS ADOBATS.

Monárquichs ab monárquichs may se mos-
segan.

Tant y tant va la monarquía á la font, que
al últim se trenca.

Qui no vol creure á la bona mare, té
creure 'l petróleo.

Ruiz Zorrilla, als espanyols, no 'ls prome-
tis que no 'ls dons.

De una agulla un ou, de un ou un sou, de
un sou un bou, y de un bou una poltrona mi-
nisterial, per transferir.

Y altres que n' arreglarém un altre dia.

—Tu no dius una paraula de veritat, deya
fá poch dias D.ª Monarquía democrática á un
radical.

—Lo que puch dirte, respongué aquest, es
que continuament estich parlant bé de tu.

Un noble tronat' que 's casá ab la filla de un
hisendat molt rich digué:

—Lo nostre casament es igual á una boti-
farra. Jo hi he posat la sanch, y la méva dona
la carn.

Segons sembla hi ha en l' actual Ajunta-
ment alguns regidors que tenen l' alta preten-
sió de passar á la posteritat.

Algun d' ells voldria que una font se ba-
tejés ab lo séu nom. Algun altre, sens dupte,
sino que encare no 'u haurá dit, desitjaria
que portés lo séu, qualsevol dels carrers de
nostra capital,

Nosaltres opinem, que sense fer molt gasto
podria erigirse una estátua de fanch de alguns

concejals, sobre 'ls orinadors que hi ha existents. Aixó es en nostre concepte lo mes just.

La *Gaceta* 'ns feya saber l'altre dia, que D. María Victoria está embrassada.

Nosaltres creyém, encare que la *Gaceta* no 'u diga, que D. Amadeo ho está també, al veure que no hi ha medi d'arreglar la cosa.

Lo Congrés que vá donar majoria á la proposició de 'n Moreno Rodriguez, demanant l'acusació de 'n Sagasta, al ser á las seccions per nombrar la comissió dictaminadora, ha elegit á tots sos membres partidaris de 'n Ruiz Zorrilla, ó siga de deixar la cosa morta.

Aquest modo de tantollar, aquesta falta de fixesa, aquestas opinions tant arreladas que 's cambian ab menos temps que una bandereta de campanar, demostren que la situació se 'n vá á ca 'n Tunis.

¡Que fassan lo que vulgan! Lo cop ja está dat, y quan mes tractin de cubrir la cosa, mes dret tindrà 'l país, per judicarla del modo pitjor possible.

Partidas carlistas que saquejan, detenen als passatjers dels carrils, y als que van per las carreteras, robancaballs, cobran contribucions, fusellan, trastornan, alarman y paralisan l'industria y lo comers;

Partidas de lladres que á la seva sombra roban impunement lo que 'ls fá mes goig, assaltan las casas de pagés, prenen los rellojtes y 'ls portamonedas als viatjers.;

Un govern que s' ho mira tranquilament;

Un general que té ajudants que s' entretenen fent galls de paper;

Y un poble que ja té 'ls ulls verts de tan sufrir;

Veus' aqui l' espectacle de las desgraciadas provincias catalanas.

Diu y assegura 'l govern que té trenta mil homes de tropa á Catalunya.

La suma de tots los carlins aixecats, no puja sens dupte á tres mil homes.

Per cada carlí hi ha donchs deu soldats, y succeheix lo mateix que si no n' hi hagués cap ni un.

Aixó es insufrible.

—L' insurrecció carlista, deya un, ja 's pot dir ben bé que es una bofetada que fá veure las estrellas al país.

—Y tant com las hi fá veure. Mira per tots cantons y no trobarás mes que militars que 'n duhen las mánigas plenas.

Històrich.—Los carlins entran en una població. Cometen tota clase de tropelías. Amenassan á l' Ajuntament ab fusellar á sos individuos sino afuixan la mosca desseguida. Sembran la tranquilitat á doll y se 'n van.

Alguns individuos d' aquest ajuntament, monárquich per mes senyas, corran al dia següent á Barcelona á fi de donar detalls del fet

á las autoritats superiors de la provincia y buscar un medi de remediari sa situació desesperada. Es lo dimecres. Van á la Capitanía General, y un ajudant de 'n Bialó, qu' está ocupat fent galls de paper, que d' aquesta manera en plena guerra civil se conquistan ascensos, los hi diu que tornin á passar divendres. Diuhen los comissionats que 'l cas es urgent, pregan y res, suplican y res, reclaman y sempre res: en Bialó está ocupat y no pot destorbarse absolutament.

Quan ja cansats de arrossegar-se, sense cap necessitat, se 'n tornan, troban un amich que 'u es també del invicte general, qual amich s' ofereix á acompanyarlos. Aceptan l' oferiment, y tornan á la casa del carrer de la Mercé. Llavors las portas se 'ls obran, y poch rato després ja son á la presencia del home que buscavan.

Encare no badan la boca per dir lo poble de ahont venían, quan en Bialó aixecant-se de la cadira, ab los punys closos y 'ls ulls fora del cap, comensa á vomitar impropis, insults y malediccions, com no ho hauria fet sens dupte un cabo de realistas, ni un carreter del camp de Tarragona.

Entre altres cosas los diu cobarts, y que mereixerían que á tots los del séu poble se 'ls penjés per miserables, etc. etc. etc.

Al arribar aquí donguin nostres lectors alas á l' imaginació tot quan puga sugerirlos, y cuidin de no quedarse curts.

La comissió sense dir una paraula mes, tingué de sortir ab la qua entre las camas, y anarse 'n al poble de ahont procedía, poble que no anomeném, perque 'ls carlins amos de Catalunya, podrian coneixe 'ls, y ferne una de las sevas.

Aixó passa, mentres que 'l govern radical menja tranquilament lo pressupost. Los ajuntaments de fora ja 's troban en lo cas de triar la mort que 'ls sembli millor: ser fusellats dels carlins ó penjats pels generals de D. Amadeo.

Al entrar la partida de 'n Sendrós á Canet de mar, ahont desarmá en poch moments als sagastins, quedá demostrada la ventatje de que las forsas movilizadas tingan per gefe á un ex-bolero com en Muñoz.

Dihém aixó perque de aquesta manera s' adquireix llenguesa per saltar tápias, y fugir brincant, dexant dels carlins, tal com ho feren los individuos de la Porra sagastina, d' aquella republicana població.

Al martxar de Canet los 50 carlins que hi entraren, provehits ab l' uniforme del gefe de la porra y las armas de tots los seus subordinats, digueren

—«Ja 'ns hém tret la peste.»

Mirat de certa manera, los carlins son encare mes lliberals que 'ls radicals mateixos.

Segons la *Iberia*, despres que s' hagué prés en consideració la acusació contra en Sagasta, foren mes de mil las personas que anaren á visitar-lo, demostrantl' hi l' afecte que l' hi tenen.

Dos milions partits entre mil personas, tocan cent duros á cada una.

—Vosté es molt sagastina, senyoreta, deya un pollo.

—Ay, ay... ¿Que vol dir ab aixó?

—Res: que desde 'l moment que la vaig veure 'm falta 'l cor. Vosté me l' ha transferit.

A pesar de la vergonyosa derrota que sufrí en Ruiz Zorrilla en lo Congrés, quan se aprobá la proposició de 'n Moreno Rodriguez, no 's doná per vensut.

Veus' aqui un altre refran adobat:

—«Qui no té vergonya, sempre es ministre.»

Pregunta:—¿Quan hi há de Madrid á Tablada?

—La llargada d' una tireta de paper que diga:

»Quedo satisfet de son zel: ja se 'n pot anar» ó be «Viva la república.»

Solució á la xarada del número anterior.

Lo que 'l pensar molt me dona
per poderla endevinar
es la paraula *co-ro-na*
que jo no puch soportar.

XARADA.

Ma *primera* es un pronom
y un membre del cos humá
quo si un hom l' arriba á perdre
segona l' hi pot costar.
La *segona* y la *primera*
nom de dona es usual
ma *tercera* es lletra grega,
prima y *tersa* ho té la mar.

Lo meu *tot* bé pot menjarse
y es molt bó si es ben guisat;
mes rosegant-se per forsa
es indigest en alt grau,
que aixó bé ho sabém á Espanya,
¡republicans federals!

(La solució en lo próxim número.)